

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

CONSILIUL UNIUNII

DECIZIA NR. .../09.12.2017

(cu caracter interpretativ)

privind interpretarea art. art.14 lit. a) și ale art.27 lit. d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, ca urmare a aplicării Deciziei Curții Constituționale nr. 225/04.04.2017

A. Precizări prealabile

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 225/04.04.2017, publicată în Monitorul Oficial nr.468/22.06.2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.14 lit. a) și ale art.27 lit. d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată a fost declarat ca fiind neconstituțională sintagma „de natură să aducă atingere prestigiului profesiei” din cuprinsul art.14 lit. a) din Legea nr. 51/1995 (în continuare Lege). În considerentele deciziei, Curtea a statuat următoarele:

„24. În ceea ce privește art.14 lit. a) din Legea nr.51/1995, republicată, Curtea constată că legiuitorul nu prevede în mod expres și limitativ care sunt acele infracțiuni intenționate pentru a căror săvârșire și, implicit, condamnare, avocatul este nedemn a mai exercita profesia în cauză. Această împrejurare este de natură a da naștere abuzurilor și arbitrarului, având în vedere spectrul larg al infracțiunilor intenționate prevăzute de Codul penal și legile speciale. Din această perspectivă, Curtea reține totodată că pot exista situații în care, pentru săvârșirea aceleiași infracțiuni intenționate, să poată fi adoptate soluții diferite pronunțate de către structurile competente ale profesiei de avocat cu privire la decizia menținerii sau excluderii din profesia de avocat.

25. Așa fiind, Curtea constată că sintagma „de natură să aducă atingere prestigiului profesiei” de avocat din cuprinsul art.14 lit. a) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, este neconstituțională și contravine dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, redactarea acesteia fiind lipsită de claritate și precizie, având în vedere că nu se precizează în mod clar acele infracțiuni intenționate care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat. Prin urmare, necircumstanțierea expresă a infracțiunilor a căror săvârșire este de natură să aducă atingere prestigiului profesiei de avocat lasă loc arbitrarului, făcând posibilă aplicarea diferențiată a sancțiunii excluderii din profesie, în funcție de aprecierea subiectivă a structurilor profesiei de avocat competente să aprecieze asupra cazului de nedemnitate. Această

lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei „de natură să aducă atingere prestigiului profesiei” de avocat din cadrul art.14 lit. a) din Legea nr.51/1995, republicată, creează astfel premisa aplicării acesteia în mod diferit, într-o manieră discriminatorie, ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

26. Prin urmare, Curtea consideră că revine legiuitorului sarcina de a conferi normei legale criticate un conținut normativ edificator și de a stabili un cadru legislativ coerent și lipsit de echivoc cu privire la condițiile concrete în care intervine încetarea calității de avocat, prin excluderea din profesie, ca urmare a incidenței cazului de nedemnitate prevăzut de art.14 lit. a) din Legea nr.51/1995, republicată.”

Referitor la art. 27 lit. d) din Lege, Curtea a statuat că acesta este constituțional, având în vedere că „prin conținutul său normativ, art.27 lit. d) din Legea nr.51/1995, republicată, nu conține niciun viciu de neconstituționalitate, ci doar reglementează una din situațiile în care încetează calitatea de avocat.”

B. Texte constituționale/legale incidente

Art. 147 alin. (1) și (4) din Constituția României:

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Art. 14 lit. a) din Lege:

Este nedemn de a fi avocat:

a) cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, de natură să aducă atingere prestigiului profesiei (sintagma declarată ca fiind neconstituțională);

Art. 27 lit. d) din Lege:

Calitatea de avocat încetează:

d) dacă avocatul a fost condamnat definitiv pentru o faptă prevăzută de legea penală și care îl face nedemn de a fi avocat, conform legii.

C. Expunerea situației de fapt

Termenul de 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale prevăzut de Constituția României a expirat la **07.08.2017**, fără ca legiuitorul să-și îndeplinească sarcina constituțională de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, astfel că sintagma declarată neconstituțională și-a încetat efectele juridice, pe durata acestui termen, fiind suspendată de drept.

Curtea a constatat că, potrivit regimului juridic în vigoare, determinarea infracțiunilor care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat a fost lăsată la aprecierea suverană a structurilor profesionale competente să stabilească asupra cazului de nedemnitate, astfel cum acestea sunt prevăzute de Lege fără a se stabili sfera infracțiunilor care afectează/nu afectează prestigiul profesiei de avocat. Ca urmare, constatarea stării de nedemnitate în care se află avocatul și, implicit, încetarea calității sale profesionale se realizează, de la caz la caz, de către structura profesională competentă, decizia adoptată nefiind întemeiată pe criterii obiective, rezonabile și concrete, ci pe aprecieri subiective, care pot varia de la o structură profesională teritorială la alta, care conduc la încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta sa referitoare la previzibilitatea legii, nefiind respectate cerințele de stabilitate și previzibilitate ale legii.

Pe rolul consiliilor barourilor și ale consiliului UNBR se află pendinte soluționarea unor cauze de nedemnitate, ca urmare a condamnării definitive pentru săvârșirii unor infracțiuni de către avocați, care au sau riscă să aibă soluții diferite de la un barou la altul, ceea ce se constituie în chiar faptul care a fost blamat prin decizia Curții. Consiliul UNBR a decis suspendarea soluționării tuturor cauzelor de acest gen aflate pe rol, așteptând exercitarea prerogativelor constituționale de către legiuitor, fapt care nu s-a materializat.

Plecând de la această realitate, pentru o conduită unitară a aplicării textului legal privind nedemnitatea în concordanță cu decizia Curții Constituționale, se impune a decide asupra mai multor aspecte:

1. Care este propoziția normativă prevăzută la art. 14 lit. a din Legea nr. 51/1995 care mai poate produce efecte juridice? Partea de text normativ neafectată de Decizia Curții Constituționale a României permite exercitarea de către organele profesiei de avocat a dreptului de apreciere de la caz la caz cu privire la aptitudinea condamnării unui avocat de a aduce atingere/a nu aduce atingere prestigiului profesiei de avocat?

2. Cum se rezolvă în materia în discuție în raport de principiile ce cârmuiesc dispozițiile de drept public, problemele de drept inter-temporal pentru:

a) condamnări cu caracter definitiv pronunțate anterior publicării în Monitorul Oficial al României a deciziei curții constituționale, neexamine (din orice motiv: necunoaștere, indiferență, etc) și care ar trebui examinate după expirarea celor 45 de zile prevăzute de Constituție;

b) condamnări definitive examinate de consiliile barourilor și care sunt reexamine de Consiliul UNBR în calitate de autoritate de interes public care exercită control de legalitate cu privire la deciziile barourilor;

c) condamnări definitive intervenite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial, pentru fapte săvârșite anterior publicării acesteia;

d) condamnări definitiv e intervenite pentru fapte săvârșite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial.

1. Care este propoziția normativă prevăzută la art. 14 lit. a din Legea nr. 51/1995 care mai poate produce efecte juridice? Partea de text normativ neafectată de Decizia Curții Constituționale a României permite exercitarea de

către organele profesiei de avocat a dreptului de apreciere de la caz la caz cu privire la aptitudinea condamnării unui avocat de a aduce atingere/a nu aduce atingere prestigiului profesiei de avocat?

Consecința constatării neconstituționalității unui text/pârți de text de lege o reprezintă lipsirea de efecte juridice a acelu text/pârți de text. Prin urmare, începând cu data de 22.06.2017, partea de lege aplicabilă situațiilor care dau posibilitatea constatării cauzelor de nedemnitate este cea referitoare la „*condamnarea definitivă printr-o hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate*”.

Curtea Constituțională a stabilit că „*necircumstanțierea expresă a infracțiunilor a căror săvârșire este de natură să aducă atingere prestigiului profesiei de avocat lasă loc arbitrarului, făcând posibilă aplicarea diferențiată a sancțiunii excluderii din profesie, în funcție de aprecierea subiectivă a structurilor profesiei de avocat competente să aprecieze asupra cazului de nedemnitate. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei <<de natură să aducă atingere prestigiului profesiei >> de avocat din cadrul art. 14 lit. a) din Legea nr. 51/1995, republicată, creează astfel premisa aplicării acesteia în mod diferit, într-o manieră discriminatorie, ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare*”. De asemenea, Curtea Constituțională a considerat că este competența legiuitorului „*de a reglementa atât condițiile pentru exercitarea unor profesii, cât și de a stabili cazurile de încetare a acestora*”.

Așadar, până la o viitoare reglementare legală, prin care Legiuitorul să circumstanțiere expres sfera infracțiunilor a căror săvârșire este de natură să aducă atingere prestigiului profesiei de avocat, consider că textul legal aplicabil al art. 14 lit. a) din Legea nr. 51/1995 este următorul:

a) cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate;

Acest text, nu permite organelor profesiei de avocat un drept de apreciere, de la caz la caz cu privire la tipurile de infracțiuni pentru care un avocat poate fi considerat nedemn să dețină această calitate.

2. Cum se rezolvă în materia în discuție în raport de principiile ce cărmuiesc dispozițiile de drept public, problemele de drept inter-temporal pentru:

a) condamnări cu caracter definitiv pronunțate anterior publicării în Monitorul Oficial al României a deciziei curții constituționale, neexamine (din orice motiv: necunoaștere, indiferență, etc) și care ar trebui examinate după expirarea celor 45 de zile prevăzute de Constituție;

b) condamnări definitive examinate de consiliile barourilor și care sunt reexamine de Consiliul UNBR în calitate de autoritate de interes public care exercită control de legalitate cu privire la deciziile barourilor;

c) condamnări definitive intervenite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial, pentru fapte săvârșite anterior publicării acesteia;

d) condamnări definitiv e intervenite pentru fapte săvârșite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial.

Potrivit jurisprudenței sale, în ceea ce privește efectele unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, Curtea a stabilit că *"decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor"* (Decizia Curții constituționale nr. 847/08.07.2008, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 605/14.08.2008).

În aceste condiții, decizia de constatare a neconstituționalității se va aplica în privința raporturilor juridice ce urmează a se naște după publicarea sa în Monitorul Oficial - *facta futura*, însă, având în vedere faptul că excepția de neconstituționalitate este, de principiu, o chestiune prejudicială, o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexă și un mijloc de apărare care nu pune în discuție fondul pretenției deduse judecării, Curtea Constituțională a considerat că *„...aceasta nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, prin aplicarea deciziilor de constatare a neconstituționalității numai raporturilor juridice care urmează a se naște, deci unor situații viitoare ipotetice, întrucât și-ar pierde esențialmente caracterul concret ”*. Așadar, Curtea Constituțională a decis că *„aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște - facta futura, cât și situațiile juridice pendinte și, în mod excepțional, acele situații care au devenit facta praeterita”* (Decizia Curții Constituționale nr. 126/03.03.2016, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 185/11.03.2016).

Astfel, o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se va aplica în toate cauzele aflate în procedură la momentul publicării acesteia - cauze pendinte, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile.

Prin urmare, în toate situațiile neexaminat (din orice motiv: necunoaștere, indiferență, etc) și care ar trebui examinate, dar și în situațiile de reexaminare, consiliile barourilor și Consiliul UNBR ar trebui să țină cont de dispoziția legală în vigoare, după publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 225/2017 în Monitorul Oficial.

De asemenea, în cazul condamnărilor definitive intervenite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial, pentru fapte săvârșite anterior publicării Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial și în cazul condamnărilor definitive intervenite pentru fapte săvârșite după publicarea Deciziei Curții Constituționale a României în Monitorul Oficial, consiliile barourilor și Consiliul UNBR trebuie să țină cont de dispoziția legală în vigoare, după publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 225/2017 în Monitorul Oficial.

Conform art. 147 alin. 4 din Constituție *„De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”*. Așadar, efectele deciziilor Curții Constituționale sunt erga omnes din momentul publicării lor în Monitorul Oficial al României.

Această normă este o normă de procedură stabilind procedura după care se constată că o persoană este considerată nedemnă să mai fie avocat, iar nomele de procedură sunt de imediată aplicabilitate.

3. Aplicabilitatea normelor în materia nedemnității din statutul profesiei de avocat

Prevederile art. 26 din Statutul profesiei de avocat reglementează norme privind procedura aplicabilă în materie (când se verifică demnitatea avocatului, obligațiile pentru părți, termene, cale de atac etc), care **nu sunt afectate de decizia Curții constituționale, astfel că au deplină aplicabilitate și pe viitor.**

D. Concluzii

În concluzie, consiliile barourilor și Consiliul UNBR vor aplica următoarele reguli în procedura de soluționare a cauzelor care au ca obiect nedemnitatea în profesia de avocat, până la data la care legiuitorul și va exercita prerogativa și „*va conferi norme legale criticate un conținut normativ edificator și de a stabili un cadru legislativ coerent și lipsit de echivoc cu privire la condițiile concrete în care intervine încetarea calității de avocat, prin excluderea din profesie, ca urmare a incidenței cazului de nedemnitate prevăzut de art.14 lit. a) din Legea nr.51/1995, republicată*”:

1. Textul legal aplicabil:

Art. 14 lit. a) cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate;

Ca urmare, avocatul care se încadrează în limitele acestui text legal va fi considerat nedemn, indiferent de infracțiunea pentru care a fost condamnat și îi va înceta calitatea de avocat, conform art. 27 lit. d) din Legea nr. 51/1995.

2. Aplicarea în timp a textului legal aplicabil:

În toate cazurile privind nedemnitatea aflate pe rolul consiliilor barourilor și consiliului UNBR după publicarea deciziei Curții Constituționale la 22.06.2017, indiferent de data pronunțării condamnării definitive la pedeapsa închisorii pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, se va aplica textul legal de la art. 14 lit. a) din Lege, așa cum a rezultat după eliminarea sintagmei declarate neconstituționale.

3. Aplicarea prevederilor Statutului de avocat în materia nedemnității.

Dispozițiile art. 26 din Statutul profesiei de avocat au aplicabilitate deplină.

CONSILIUL UNBR